

INSTITUTUM
ROMANUM
FINLANDIAE

KERTOMUS
SUOMEN ROOMAN-INSTITUUTIN
TOIMINNASTA 2016

I. Vuoden 2016 toiminta pähkinänkuoressa.....	2
II. Voimavarat	3
III. Tieteellinen tutkimus	5
IV. Opetus	13
V. Taiteellinen toiminta.....	15
VI. Instituutti mielenkiinnon kohteena	16
VII. Kiinteistöt ja irtaimisto	19

I. VUODEN 2016 TOIMINTA PÄHKINÄNKUORESSA

INSTITUUTIN INDIKAATTOREITA 2016		
Henkilökuntaa	6,5	henkilötyövuotta + harjoittelijat
Järjestetyt tieteelliset tilaisuudet	26	kpl (2015: 25, 2014: 23)
Instituutissa järjestetyt kurssit	7	kpl (2015: 8, 2014: 6)
Osallistujia instituutissa järjestetyillä kursseilla	55	henkilöä (2015: 60, 2014: 44)
Kurssipäiviä	226	kpl (2015: 206, 2014: 148)
Henkilökunnan julkaisut	15 ¹ 240	kpl (2015: 14, 2014: 5) sivua (2015: 82, 2014: 35)
Järjestetyt konsertit	12	kpl (2015: 10, 2014: 9)
Instituutissa asuneet	172	henkilöä (2015: 221, 2014: 183)
Instituutissa vierailleet (ja vieraskirjaan nimensä kirjoittaneet)	2807	henkilöä (2015: 2690, 2014: 2134) + yleisötilaisuuksien osallistujat

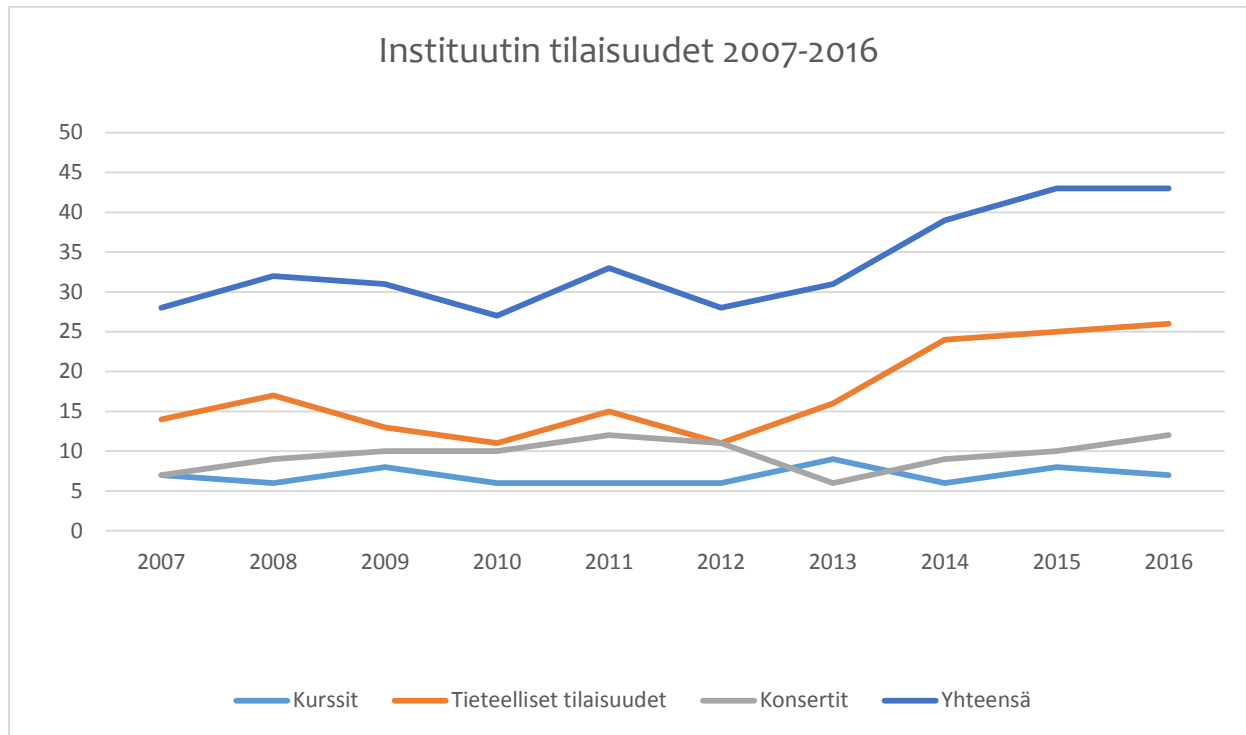
Suomen Rooman-instituutin vuosi 2016 oli työteliäs ja palkitseva. Viime vuosina saavutettu uusi taso toiminnan aktiivisuudessa ja monipuolisuudessa on pystytty säilyttämään, eikä tutkimuksen ja opetuksen perinteisesti korkeasta laadusta ole tingitty.

Rooman-instituutti toteutti vuonna 2016 sille asetetut tavoitteet hyvin:

- Tiede: henkilökunnan jäsenet ovat edistäneet omia tutkimushankkeitaan ja julkaisseet jälleen edellisvuotta laajemmin. Yhteistyötä Ateenan-instituutin kanssa jatkettiin edelleen Naxoksen arkeologisten kaivausten muodossa. *Humanistisen tutkimuksen arvo ja asema* -hanke huipentui hyvin huomiota saaneeseen julkaisuun ja sen ympäriltä järjestettyihin tapahtumiin. Johtajan tieteellinen tutkimusryhmä aloitti toimintansa innolla. Instituutissa asui ja työskenteli jälleen suuri määrä eri alojen tutkijoita, joiden työ eteni instituutin tarjoamien mahdollisuuksien turvin. Instituutti oli hyvin aktiivinen erilaisten tieteellisten tapahtumien järjestämisessä, useimmiten yhteistyössä koti- ja ulkomaisten tieteellisten tahojen ja verkostojen kanssa.
- Opetus: Vuoden 2016 kuluessa instituutissa järjestettiin huomattava määrä kursseja – niin instituutin omia kuin yhteistyössä suomalaisten yliopistojen kanssa. Kaikkiaan kurssipäiviä oli vielä aiempaakin enemmän. Onkin selvää, että instituutti toteuttaa hyvin päämääränsä levittää tietoa painopistealoiltaan. Tieteellisesti tärkeimmällä sijalla olivat instituutin omat kurssit, joille oli kaikille runsaasti hakijoita ja joiden taso oli siten ilahduttavan korkea. Erityisellä sijalla oli johtajan tieteellinen työryhmä, joka työskenteli Roomassa useita kuukausia.
- Kulttuuri: Kulttuuritoiminnan rungon ovat muodostaneet Villa Lantessa järjestetyt useat konsertit sekä instituutin taiteilijoiden aktiivinen toiminta. Instituutti järjesti Lauri Laineen

¹ Sekä kaksi toimitettua teosta.

huomiota saaneen taidenäyttelyn Roomassa. Ylipäätään kulttuuritoimintamme on onnistunut näkyä Roomassa yhtä lailla tieteen kanssa.

II. VOIMAVARAT

Henkilökunta

Johtaja: dos. Tuomas Heikkilä

Instituutin lehtori: dos. Ria Berg (31.7. saakka), FT Eeva-Maria Viitanen (1.8. lähtien)

Intendentti: FK Simo Örmä

Amanuenssi: FM Johanna Litzen

Talonmies: Giovanni Zizi

Siivooja: Antonietta Berna

Puolipäiväinen siivooja: Michelina Di Nezza

Harjoittelijat: FM Juuso Kortelainen (1.3.-31.8., CIMO:n tuella) ja BA Johanna Uski (1.9.-31.12.)

Lisäksi palveluja ostettiin koko vuoden ajan seuraavilta tahoilta:

- Barbara Mancini ja Stefano Nobili (Emme.bi.soft), tietoverkon huolto ja it-konsultointi
- Maurizio Fragano & Partners, italialaisten työntekijöiden palkka- ja verolaskelmat
- Natura e Architettura Ortolani, puutarhanhoito

Tärkeimmät yhteistyötahot

Rooman-instituutin läheisimmät yhteistyökumppanit ovat suomalaiset ja italialaiset yliopistot, Rooman tieteelliset instituutit ja muut painopistealojemme tutkimuslaitokset. Yhteistyö kotimaisten yliopistojen kanssa jatkui intensiivisenä ja näkyi etenkin tutkijavierailuissa, instituutin järjestämien kurssien osallistujissa, yliopistojen yhdessä Rooman-instituutin kanssa järjestämissä kursseissa sekä lukuisissa instituutissa järjestetyissä tieteellisissä workshopeissa ja seminaareissa. Italialaisen akateemisen yhteisön kanssa yhteistyötä tehtiin erityisesti molemmin puolin tapahtunein vierailuluennoin ja -käynnein.

Instituutti oli innokkaasti mukana Suomen ulkomaisten instituuttien välisessä yhteistyössä niin Suomen Kulttuuri- ja Tiedeinstituuttien (SKTI) verkoston ja Tiedeinstituuttifoorumin (TIF) puitteissa kuin suoraan yksittäisten instituuttien välisen yhteistyön merkeissä. Johtaja Tuomas Heikkilä ja amanuenssi Johanna Litzen osallistuivat instituuttien neuvottelupäiville Madridissa 22.–24.5., Heikkilä ja tutkijalehtori Eeva-Maria Viitanen SKTI:n syyskokoukseen Tallinnassa 2.–4.10. Heikkilä osallistui myös johtajien kokoukseen ja koulutukseen Budapestissa 25.–27.10. Molemmissa yhteyksissä pidettiin myös Tiedeinstituuttiforumin kokous. 24.–26.4. TIF:n kokouksiin osallistuttiin Berliinissä 24.–26.4. (Heikkilä) ja Helsingissä 5.10. (Heikkilä ja Viitanen).

Suoraa yhteistyötä Rooman-instituutilla oli etenkin Suomen Ateenan- instituutin kanssa: tärkeimpänä yhteishankkeena ovat arkeologiset tutkimukset Giardini Naxoksessa, Sisiliassa. Suomen Tanskan-instituutin kanssa tehtiin viestintäyhteistyötä: Sini Pesonen saapui Tanskasta kouluttamaan henkilökuntaamme sähköisessä viestinnässä.

Roomassa tieteellistä yhteistyötä tehtiin niin ikään sekä laajemmissa institutionaalisissa puitteissa että suoraan yksittäisten instituuttien välillä. Edellisessä yhteistoimintamuodossa tärkein foorumi oli *Unione Internazionale degli Istituti di Archeologia, Storia e Storia dell'Arte in Roma*, joka kokoaa yhteen Rooman noin 30 ulkomaista ja joukon italialaisia tieteellisiä instituutteja; Tuomas Heikkilä istuu Unionen hallituksessa. Lisäksi Suomen Rooman-instituutti oli aktiivinen *Associazione Internazionale di Archeologia Classica* sekä instituuttien kirjastojen toimia koordinoivan Urbs-verkoston toiminnassa. Edellisessä instituutin johtaja valittiin hallituksen jäseneksi (käytännössä edustajana on ollut instituutin arkeologilehtori), jälkimmäisessä intendentti on taloudenhoitajana. Yksittäisistä instituuteista yhteistoiminta oli tiiveintä Ruotsin ja Norjan instituuttien kanssa: molempien kanssa tehtiin opetusvaihtoa.

Mainittakoon erikseen yhteistyö instituutin metodikurssin toteuttamisessa. Toteutuksessa olivat yhteistyökumppaneina Biblioteca Apostolica Vaticana, Svenska institutet i Rom, Det norske institutt i Roma, American Academy in Rome, Deutsches historisches Institut, Deutsches archäologisches Institut, Pontificio istituto di archeologia cristiana, Accademia Belgica sekä Scuola normale superiore di Pisa.

Yhteistyö Suomen Rooman- ja Pyhän Istuimen suurlähetystöjen kanssa oli läheistä halki vuoden. Sen muodoista mainittakoon pyhän Henrikin messun ympärillä olleet ekumeeniset tilaisuudet tammikuussa sekä *Team Finland* -hankkeet. Instituutti isännöi vuoden mittaan Villa Lantessa joukkoa

arvovieraita yhdessä Rooman-suurlähetystön kanssa. Yhteistyö on toiminut moitteettomasti myös toisin päin, ja lähetystö on ollut innokas ottamaan vastaan instituutin arvovieraita.

Instituutin italialainen ja suomalainen ystäväyhdistys ovat erityisellä sijalla yhteistyötahojen joukossa. *Amici di Villa Lante al Gianicolon* kanssa järjestettiin säännöllisesti tieteellisiä esitelmiä sekä retki Rooman ulkopuolelle. *Amicit* ovat tärkeällä sijalla, kun instituutti pyrkii saamaan mahdollisimman laajan kosketuksen Roomaan ja Italiaan.

Kotimaisen *Villa Lanten ystävien* (VLY) taloudellinen ja moraalinen tuki instituutin työlle oli totutun arvokasta. VLY on jo pitkään myöntänyt stipendin kulloinkin yhdelle nuorelle lupaavalle tutkijalle, jolle instituutti puolestaan tarjoaa asunnon Roomasta. VLY:n vuosikirja on myös hyvä väylä tehdä instituuttia ja siellä suoritettavaa tutkimusta tutuksi Suomessa.

III. TIETEELLINEN TUTKIMUS

Tieteellisen henkilökunnan toiminta

Johtaja Tuomas Heikkilä

Tuomas Heikkilän tutkimushanke Roomassa liittyy aikaan ja sen jäsentämiseen keskiajalla ja renessanssissa. Hänen kokoamansa kuusihenkinen tieteellinen työryhmä perehtyi teemaan keväällä kolme kuukautta. Ryhmän tavoitteena on jättää syksyllä 2017 englanninkielisen monografian käsikirjoitus kansainväliselle kustantajalle. Alkukevään aivomyrskyissä hahmoteltiin *magnum opukselle* ihanteelliset kysymyksenasettelu, rakenne ja lähdepohja. Loppu kevätkauden intensiivijaksosta käytettiin lähteiden tutkimiseen ja aiempaan tutkimukseen perehtymiseen Biblioteca Apostolica Vaticanassa, Archivio di Stato di Romassa, Archivio diocesano di Romassa, Archivio del Vicariatossa, Biblioteca Casanatensessa ja monessa muussa kirjastossa ja arkistossa. Rooman-periodin päätyttyä työryhmä piti seminaarin Helsingissä 24.–25.8. Lokakuuksi ryhmä palasi instituuttiin. Työskentely jatkuu intensiivisenä keväällä 2017.

Muista tutkimushankkeista Heikkilällä oli päällimmäisenä työn alla oli saksalaiselle *Monumenta Germaniae Historicalle* (MGH) valmistettava kriittinen editio tekstistä *Vita et miracula s. Symeonis Treverensis*. MGH toivoo sekä julkaisevansa tekstistä perinteisen painetun edition että aloittaa sen myötä digitaalisen editiojulkaisemisen. Mairitteleva mahdollisuus niveltyy erinomaisesti yhteen Heikkilän kaudella Rooman-instituutissa korostuvien *digital humanities* -henkisten painotusten kanssa. Edition laaja johdanto on ollut MGH:n kommentoitavana kahdesti, ja Heikkilä jättää sen ja varsinaisen edition lopullisesti keväällä 2017.

Vuoden 2016 kuluessa Tuomas Heikkilä oli myös toimittajana ja kirjoittajana jo julkaistavaksi hyväksytyssä kansainvälisessä teoksessa: *Nordic Latin Manuscript Fragments: The Destruction and Reconstruction of Medieval Books* (& Åslaug Ommundsen, hyväksytty Routledgen julkaistavaksi, ilmestyy 2017). Heikkilän ja apulaisprofessori Teemu Roosin kanssa toimittama erikoisnumero ilmestyi

Digital Scholarship in the Humanities -sarjassa (Oxford University Press) keväällä 2016.

Instituutin 60-vuotisjuhlahanke *Humanistisen tutkimuksen arvo ja asema* huipentui 2016. Heikkilä ja emerituskansleri Ilkka Niiniluoto laativat *Humanistisen tutkimuksen arvo. Kuusi murrettavaa myyttiä ja neljä uutta avainta* -selvityksen, joka julkaistiin sekä painettuna että verkkojulkaisuna. Heikkilä ja Niiniluoto julkaisivat teemasta myös joitakin artikkeleita sekä olivat puhujina lukuisissa tilaisuuksissa. (Vide infra: Yhteiskunnalliset hankkeet.)

Vuonna 2016 Heikkilä esitelmöi Roomassa, Tukholmassa, Tallinnassa, Turussa ja Helsingissä. Hänen tieteellisistä luottamustoimista mainittakoon Suomen edustajuus (*MC membership*) eurooppalaisessa COST-hankkeessa IS1301 *New Communities of Interpretation, Codices Fennici* -hankkeen johtoryhmä sekä *Diplomatarium Fennicum* -hankkeen johtoryhmä. Heikkilä toimi myös asiantuntijana Marcus och Amalia Wallenbergs minesfondille sekä antoi dosentuurilausunnon Helsingin yliopistolle. Keväällä 2016 hänet valittiin Lauri Jäntin säätiön hallitukseen. Lisäksi hän on hallituksen jäsen *Associazione Internazionale di Archeologia Classicassa, Unione Internazionale degli Istituti di Archeologia, Storia e Storia dell'Arte in Romassa, Amici di Villa Lante al Gianicolo* sekä Ilkka ja Ulla Paateron rahaston hoitokunnassa.

Vuoden 2016 kuluessa dos. Heikkilältä ilmestyivät seuraavat julkaisut:

- ”An Imaginary Saint for an Imagined Community: St Henry and the Creation of Christian Identity in Finland, Thirteenth – Fifteenth Centuries”. *Imagined Communities on the Baltic Rim, from the Eleventh to Fifteenth Centuries*. Ed. W. Jezierski & L. Hermanson. Amsterdam: Amsterdam University Press 2016, 223–252.
- (& Teemu Roos) Pääkirjoitus ”Special issue on ’Studia Stematologica’”. *Digital Scholarship in the Humanities* 31:3 (2016), 520–522.
- (& Teemu Roos) Guest editorina *Digital Scholarship in the Humanities* -sarjan (Oxford University Press) osassa 31:3 (2016).
- ”Tracing the Heavenly *pater patriae* of Medieval Finland: The Relics of St Henry of Uppsala. *Relics, Identity, and Memory in Medieval Europe*. Eds. M. Räsänen, G. Hartmann, E. Richards. *Europa Sacra* 21. Turnhout: Brepols 2016, 224–254.
- (& Ilkka Niiniluoto) *Humanistisen tutkimuksen arvo. Kuusi murrettavaa myyttiä ja neljä uutta avainta*. *Opuscula Instituti Romani Finlandiae* V. Helsinki: Institutum Romanum Finlandiae. 132 s.
- (& Ilkka Niiniluoto) Pääkirjoitus ”Humanistinen tutkimus on arvokasta ja hyödyllistä”. *Tieteessä tapahtuu* 34:6 (2016), 1–2.
- (& Ilkka Niiniluoto) ”Humanistisen tutkimuksen arvo Suomessa 2016”. *Tieteen tila 2016*. Toim. Anu Nuutinen, Anssi Mälkki, Katri Huutoniemi, Johanna Törnroos. Helsinki: Suomen Akatemia 2016, 37.

Lehtori Ria Berg

Lehtori Ria Berg kantoi yhdessä intendentin kanssa päävastuun opettajakurssin opetuksesta. Hän jatkoi omaa tutkimushankettaan Pompejin Trebius Valensin talon esinelöytöjen ja tilankäytön

kartoittamiseksi. Lisäksi hän valmisteli *Acta Instituti Romani Finlandiae* -sarjan 44. osaa julkaistavaksi.

Lehtori Berg julkaisi vuonna 2016 seuraavasti:

- *The material side of marriage: women and domestic economies in antiquity*. Ed. by Ria Berg. *Acta Instituti Romani Finlandiae* 43. Roma – Helsinki: Institutum Romanum Finlandiae 2016.

Tutkialehtori Eeva-Maria Viitanen

FT Eeva-Maria Viitanen aloitti kautensa tutkijalehtorina 1.8.2016. Syksyn alkoi tiiviillä valmistautumisella Antiikin ja keskiajantutkimuksen johdantokurssin opetukseen ja sen toteutuksella syyskuussa. Opetustoimintaan kuului myös kahden tohtorikoulutettavan töiden ohjaus Helsingin yliopistossa. Viitanen tutkimusprojekti käsittelee Pompejin kaupungin seinäkirjoituksia sekä erityisesti niissä esiintyviä nimiä. Tekstien löytöpaikkojen arkeologisen analyysin tavoitteena on tutkia seinäkirjoittamisen tapoja (*graffiti habit*) sekä pohtia näiden henkilöiden suhdetta rakennuksiin – asukkaita, vieraita, fiktiota vai jotain muuta? Hanke alkoi aineiston kokoamisella ja käsittelyllä, joita jatketaan kevään 2017 aikana. Opetuksen ja tutkimuksen lisäksi Viitanen osallistui instituutin viestinnän toteuttamiseen erityisesti sosiaalisessa mediassa, koordinoi instituutin Suomi100-tapahtumia, edusti instituuttia *Associazione Internazionale di Archeologia Classica* hallituksessa ja oli aktiivinen Tiedeinstituuttifoorumin toiminnassa. Viitanen toimi myös Suomen klassillisen arkeologian seuran lehden *Fossan* päätoimittajana.

Eeva-Maria Viitanen julkaisi syksyllä 2016 seuraavasti:

- “Turistina välimerellisissä antiikin kaupungeissa: Barcelona ja Marseille”. *Fossa* 4 / 2016.
- “Säätiö, asiamies?! Mitä ne oikein on ja mitä ne tekee?” *Fenestra Finnerum* -blogi 17.8.2016.
- “Maa järisee, tulivuoret purkautuvat: 24.8.79 ja 24.8.2016” *Khelidon*-blogi 30.8.2017.

Syksyn aikana Viitanen työsti myös aikaisempien kenttätöiden julkaisuja:

- Suomen Ateenan-instituutin Thesprotia-hankkeen (2008–2009) aikana tutkitun roomalaisen villan kaivaukset (odottaa julkaisua)
- Pohjoismaisten Rooman-instituuttien Nemi-projektin (1998–2002) kaivausten julkaisu (käsikirjoitus valmisteilla)
- Helsingin yliopiston Pompeji-projektin (2002–2012) loppujulkaisu (käsikirjoitus valmisteilla)

Intendentti Simo Örmä

Intendentin työnkuvaan kuuluivat instituutin yleishallinto yhdessä amanuenssin kanssa, kirjasto, kiinteistöhuolto sekä kulttuuritoiminta. Lisäksi hän osallistui instituutin kurssien ja erikoisryhmien opetukseen, hoiti *Amici di Villa Lante al Gianicolo* -ystävähdistyksen sihteerin tehtäviä sekä toimi oman toimensa ohella Suomen Pyhän istuimen suurlähetystön toimistonhoitajana. Simo Örmä oli myös Senaatti-kiinteistöjen edustaja Venetsian biennaali-rakennusten ylläpitohallinnossa sekä Rooman tieteellisten kirjastojen verkoston URBSin varainhoitaja. Örmälle myönnettiin 2016 tiedeyhteisön kultainen palvelusvuosiansiomerkki.

Simo Örmä julkaisi vuonna 2016 seuraavasti:

- ”Wolfgang Helbig 100-vuotismuisto”, *Fossa* 1 / 2016, 16–21.
- ”Institutum Romanum Finlandiae”. *Il Gianicolo. Il colle ‘aureo’ della cultura internazionale, della sacralità e della memoria*. Roma: Artemide 2016, 382–389.
- (& Markku Koulu, Arto Liljeblad ja Pekka Niemelä), “Marunat lääke- ja rohdoskasveina antiikista nykypäivään”. *Duodecim* 132 (2016), 1763–1770.
- (& P. Niemelä), “Lady with an ”Ermine””. *Source. Notes in the history of art* 35 (2016), 302–310.
- “Demetrio Helbigin tarina”. *Roma. Villa Lanten ystävien vuosikirja XV* (2016), 119–125.

Stipendiaatit ja tutkijajäsenet

Wihurin stipendiaatit

FM Laura Aho (31.7. saakka) valmisteli klassillisen filologian alaan kuuluvaa väitöskirjaansa. Teemana ovat uskonnolliset dedikaatiot, antiikin jumalille omistettuihin kiitoslahjoihin liittyviä piirtokirjoitukset. Erityisesti Ahoa kiinnostavat dedikaatioiden syyt ja syiden ilmaisut. Ahon työn lähteet ovat latinan- ja kreikankielisiä piirtokirjoituksia aikaväliltä 400 e.Kr.–200 j.Kr.

FM Laura Buchholz (1.8. lähtien) on työstänyt väitöskirjaansa *Municipal Life in Southern Latium in the Roman Imperial Period*, jossa hän käsittelee pääasiassa piirtokirjoitusmateriaaliin tukeutuen eteläisen Latiumin pikkukaupunkien julkisen elämän dynamiikkaa sekä niiden asemaa osana Rooman valtakuntaa. Villa Lanten kirjaston ohella hän on hyödyntänyt erityisesti *American Academyn* sekä *Deutsches archäologisches Institutin* kirjastoja. Lisäksi hän on vierailut Rooman museoissa sekä tutkimansa alueen kaupungeissa.

Arkkitehtistipendiaatti

Arkkitehtiylioppilas Robert Hanson valmisteli diplomityötään Rooman barokkiarkkitehtuurin vaikutuksesta moderniin arkkitehtuuriin. Hän työskenteli instituutissa kevätkauden.

Instituutin fellow’t

FT Jesse Keskiäho työskenteli kevätkauden 2016 instituutin *fellow’na*. Hän valmisteli post-doc - tutkimusta teemasta *Annotations in the early medieval manuscripts of the works of Augustine of Hippo*.

FT Matias Buchholz työskenteli 1.8.2016 lähtien instituutissa vierailevana tutkijana. Hän työsti post-doc -tutkimusta kreikkalaisen ja latinalaisen oikeuskielen vuorovaikutuksesta sekä teki etätöitä ”Hiiltyneiden papyrusarkistojen julkaisu” -akatemiaprojektille (Helsingin yliopisto).

Instituutin oma tieteellinen julkaisutoiminta

Instituutin julkaisusarjan *Acta Instituti Romani Finlandiae* 43. osa julkaistiin: *The material side of marriage: women and domestic economies in antiquity*, ed. by Ria Berg. Teos käsittää instituutissa

marraskuussa 2013 kansainvälisen seminaarin esitelmät. Se on julkaistu myös *open access* -julkaisuna instituutin kotisivuilla.

Tuomas Heikkilän ja Ilkka Niiniluodon *Humanistisen tutkimuksen arvo. Kuusi murrettavaa myyttiä ja neljä uutta avainta* julkaistiin sarjassa *Opuscula Instituti Romani Finlandiae* sekä instituutin verkkosivuilta ladattavissa olevana versiona.

Eva Margareta Steinbyn toimittamaa, instituutin kotisivuilla olevaa tiilileimaindeksiä *Bolli doliari romani* täydennettiin vuoden mittaan edelleen.

Tieteelliset konferenssit ja workshopit

- 29.–30.1. Instituutti isännöi eurooppalaisen COST-toimen IS1301 *New Communities of Interpretation* tieteellistä kokousta. Yhteistyössä COST Action IS1301:n kanssa.
- 4.–5.2. Historiapoliittinen seminaari. Yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa.
- 11.–13.3. *Religious Communication, Symbols and Practices* -tutkijaryhmän seminaari. Yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa.
- 20.5. Workshop: *Rivisitare le cauponae. Cultura materiale e spazio sociale nei luoghi di ospitalità romani*. Yhteistyössä Arja Karivierin Akademia-projektin kanssa.
- 19.7. Pohjoismaisen *Renessanssin kesäkoulun* seminaari. Yhteistyössä Tanskan Rooman-instituutin ja Jyväskylän yliopiston kanssa.
- 1.10. Tuomas Heikkilä osallistui Turun kirjamesuilla keskustelutilaisuuteen digitaalisen lähdejulkaisemisen mahdollisuuksista. Yhteistyössä Kansallisarkiston kanssa.
- 4.10. Tuomas Heikkilä osallistui Tallinnassa instituuttien neuvottelupäivien paneeliin (yhteistyössä Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry:n kanssa)
- 18.–19.10. *Workshop Ethnicity, identity, integration – Ostia, Portus, Rome*. Yhteistyössä Ruotsin instituutin kanssa.

Tieteelliset esitelmät

- 18.1. Johtaja Tuomas Heikkilä: *Pyhä Henrik*. Yhteistyössä Suomen ekumeenisen delegaation ja Pyhän istuimen lähetystön kanssa.
- 3.2. Dr. Flavio Enei: *Castrum Novum. Storia e archeologia di una colonia romana nel territorio di Santa Marinella. Recenti scavi e scoperte*.
- 2.3. Dr. Simone Pietro Ferranti: *Gli eremi del Monte Soratte*.
- 17.3. FT Jesse Keskiaho: *Annotations in the early medieval manuscripts of the works of Augustine of Hippo*. Yhteistyössä Circolo Gianicolon kanssa.
- 27.4. Dr. Massimo Osanna: *Pompei, un Grande Progetto per la conoscenza, la conservazione e la fruizione*.
- 12.5. ja 14.5. Prof. Francesca Romana Stasolla: *Gli scavi di Cencelle*. 12.5. pidettyyn esitelmään liittyi 14.5. järjestetty reti Cencellen kaivauksille.

- 8.6. Amos Anderson -luento, professori Odd Einar Haugen (Universitet i Bergen): *Works and their textual witnesses. Dealing with medieval texts in the vernaculars.*
- 3.10. Eeva-Maria Viitanen: *Roman Domestic Architecture: Relevant in 2016?* (Oulun yliopistossa)
- 19.10. Arch. Cinzia Conti: *Colosseo – il modello in legno di Carlo Lucangeli.*
- 1.11. Tuomas Heikkilä: *Time in the Eternal City* (säätion valtuuskunnan kokouksessa).
- 1.11. Ria Berg: Pompejin esinelöytöjen tutkimus (säätion valtuuskunnan kokouksessa).
- 23.11. Prof. Tarmo Kunnas: *La tentazione fascista e gli intellettuali europei.*
- 5.12. Dr. Filippo Sallusto: *D’Annunzio e la musica.*
- 14.12. Prof. Laura Chioffi: *Augusto ad Anzio?*
- 16.12. Taidemaalari Antero Kahila & Dr. Ursula Fischer Pace & prof. Sergio Rossi: *Inseguendo i colori di Caravaggio: la ricostruzione del dipinto distrutto “San Matteo e l’angelo”.*
- **Humanistisen tutkimuksen arvo ja asema -hankkeen tilaisuudet:**
  - 30.9. Tuomas Heikkilä: *Onko humanistisella tutkimuksella arvoa?* (Helsingissä, yhteistyössä Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry:n kanssa)
  - 14.11. Tuomas Heikkilä: *Humanistisen tutkimuksen arvo: yhden tieteenalan esimerkki tutkimusrahoituksesta.* Uusia ajatuksia tutkimusrahoituksesta -seminaari. (Helsingissä, yhteistyössä Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry:n kanssa)
  - 12.12. Ilkka Niiniluoto ja Tuomas Heikkilä: *Humanistisen tutkimuksen arvo -selvityksen julkistaminen* (Helsingissä).

Yhteiskunnalliset hankkeet

Rooman-instituutin 60-vuotisjuhlahankkeena vuonna 2014 käynnistynyt *Humanistisen tutkimuksen arvo ja asema* -projekti huipentui vuonna 2016. Emerituskansleri Ilkka Niiniluoto ja Tuomas Heikkilä laativat teoksen *Humanistisen tutkimuksen arvo. Kuusi murrettavaa myyttiä ja neljä uutta avainta.* Teos julkistettiin ilahduttavan medianäkyvyyden saattelemana 12.12. Lisäksi kirjoittajat laativat teemasta pääkirjoituksen *Tieteessä tapahtuu* -lehteen sekä osion Suomen Akatemian *Tieteen tila 2016* -selvitykseen. Teeman ympäriltä pidettiin useita esitelmä- ja keskustelutilaisuuksia, ja ohjelma on jatkunut vireänä vuoden 2017 puolella.

Myös julkaisun lanseeraukseen yhdistetty, Twitteriin, Instagramiin ja Facebookiin levitetty sosiaalisen median kampanja onnistui erinomaisesti. Yksin Twitterissä *Humanistisen tutkimuksen arvo* -teoksen julkistamista seuranneiden 12 tunnin aikana hankkeeseen tutustui lähes 60 000 ihmistä. Hankkeen viestintä toteutettiin tiedeviestintään erikoistuneen Kaskas Median kanssa.

Juhlահankkeen tavoitteena oli lunastaa instituutille vuosikymmenien mittaan langenneet odotukset asiantuntijaaänen käyttämisestä omaan alaamme liittyvässä yhteiskunnallisessa keskustelussa. Hanke onnistui tässä mainiosti; jatkossa instituutilla ja sitä ylläpitävällä säätiöllä on vielä aiempaa paremmat lähtökohdat toteuttaa Suomeen päin suuntautuvaa tehtäväänsä. Hanke toteutettiin Jenny ja Antti Wihurin rahaston tuella.

Wihurin stipendi on myönnetty instituutissa toimivalle tutkijalle vuodesta 1965 lähtien. Tärkeän stipendin puolivuosisataista taivalta juhlistettiin 2015. Instituutissa toteutettiin talvella 2015–2016 pitkäjänteisyydessään suomalaisittain ainutlaatuisen stipendin vaikuttavuusselvitys, joka toimitettiin Jenny ja Antti Wihurin rahastolle keväällä. Selvitys osoitti, että stipendi on ollut erittäin tärkeä yksittäisten tieteenharjoittajien uramahdollisuuksille sekä Rooman-instituutille, mutta myös Wihurin rahastolle. Teemaan palataan keväällä 2017, kun rahaston hallitus tekee Wihurin rahaston 75-vuotisjuhlamatkan – Roomaan.

Instituutin tutkija- ja muut vierailut ja niiden vaikuttavuus 2016

Instituutin avoimuus on yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteuttamisen kulmakiviä. Villa Lantessa vieraili toimintavuonna 172 tutkijaa, opiskelijaa, arkkitehtia ja muuta kulttuurivaikuttajaa, joiden välityksellä instituutti on voinut osallistua monipuolisesti ja pitkäkestoisesti suomalaisen yhteiskuntaan. Vuonna 2016 instituutti saattoi tarjota majoituksen Villa Lantessa kerrallaan 13 henkilölle (lisäksi yhdelle taiteilijalle kerrallaan). Instituuttiin kuuluva Via Faldan asuntola oli 31.7. saakka muussa käytössä, mutta loppukesästä lähtien myös siellä on voinut asua neljä instituutin jäsentä. Säätiön ja instituutin toiminnan vaikuttavuus on humanistiselle alalle tyypillisesti pitkäkestoista. Instituutissa tehty tutkimustyö on usein aineistojen keruuta arkistoista ja kirjastoista, ja sillä luodaan pohjaa vuosiksi eteenpäin. Esimerkiksi väitöskirjojen valmistuessa työ Rooman-instituutissa on tehty vuosia aiemmin. Vuonna 2016 väitelleistä tohtoreista ainakin seuraavat ovat olleet stipendiaatteina instituutissa: Riikka Ala-Risku (Wihuristi 2013–2014), Timo Korkiakangas (Wihuristi 2012–2013), Laura Nissin (Wihuristi 2010–2011, Villa Lanten ystävät 2015) ja Reima Välimäki (Villa Lanten ystävät 2011). Tutkijavierailujen tuloksena syntyvien julkaisujen mittaaminen on vaikeaa, mutta instituutin vaikutus sen päätutkimusalojen tutkimus- ja opetustoimintaan Suomessa on huomattavasti laajempaa kuin instituutin oman henkilökunnan julkaisut.

Vuonna 2016 Suomen Rooman-instituutin residenssissä asui kaikkiaan 172 henkilöä:

Ahlholm, Tuuli 11.7.-11.8.	Clausevic, Alen 11.-24.07.	Hanson, Robert
Aho, Laura 1.8.15-31.7.	Clyde, Damon 17.-27.12.	Harjunpää, Mira 29.04.-3.5.
Ahtonen, Pia 6.-18.6.	De Rossi, Martino 11.-29.07.	Heinikoski, Saila (24.12.16) -7.1.
Ala-Risku, Riikka 4.-9.7., 25.-29.10.	Dinkova-Bruun, Greti 31.1-20.2., 23.5.-5.6.	Heinonen, Jari 25.7.-22.8.
Arminen, Susanna 26.-29.10.	Ervo, Hannu 23.-30.12.	Heiska, Tiina 1.1.-30.4.
Artukka, Topi 10.-16.10.	Ervo, Laura 12.12.-	Helenius, Visa 23.5.-5.6.
Arvo, Petri 12.-17.10.	Forsblom, Sabine 6.-30.06.	Henttonen, Taavi 20.6.-10.7.
Arvonen, Päivi 11.7.-7.8.	Garam, Virva 24.-29.10.	Hirvonen, Lauri
Asikanius, Mariella 2.-16.9.	Haggrén, Larissa 17.-23.08.	Huitula, Iida 23.5.-5.6., 5.9.-2.10.
Bodström, Erna 11.4.-2.5.	Hakala, Anna-Riina 2.-16.9.	Huovinen, Katja 8.-18.1.
Bruun, Christer 13.-20.2., 12.9-13.10.	Halonen, Marko	Huovinen, Sakari 21.-26.4.
Burman, Lars (28.12.16) -4.1.	Hamari, Pirjo 18.1.-7.2.	Hämeenniemi, Eero 3.-28.11.
		Hänninen, Marja-Leena 3.-31.10.

Ilmakunnas, Johanna 10.-16.10.
 Into, Markku 11.07.-9.8.
 Itkonen, Juha 3.-10.10.
 Jokela, Maria 23.5.-5.6.
 Jokela, Marjaana 4.-10.7.
 Jokinen, Suvi 23.5.-5.6.
 Juhantalo, Riikka-Eliina 5.9.-2.10.
 Juntunen, Sanna (30.9.15)-25.6.
 Kaasik, Holger
 Kahila, Antero 12.-18.12.
 Kallio, Maria 10.-16.10.
 Kanerva, Liisa 7.-10.11.
 Kantakoski, Justus 3.-15.4.
 Kantola, Urpo
 Karttunen, Assi 23.-29.5.
 Kasoi, Merja 14.12.-(9.1.17)
 Kekkonen, Jukka (24.12.15) -7.1.
 Kivimaa, Suvi 23.5.-5.6.
 Klemola, Niina 23.5.-5.6.
 Koivisto, Kaisu 7.-10.11.
 Korhokangas, Timo 18.1.-7.2.
 Kortelainen, Juuso 1.3.-31.8.
 Koski, Mika 5.-7.2.
 Kotilainen, Heikki 4.-10.07.
 Koulu, Markku 1.-11.02.
 Kouri, Jaana 27.12.-(15.1.17)
 Köpsi, Milja 24.10.-7.11.
 Kortelainen, Juuso 1.3.-31.8.,
 12.12.-
 Kukkonen, Pirjo (22.12.15) -4.1., 1.-
 15.8.
 Kunnas, Tarmo 14.11.-5.12.
 Kuuliala, Jenni 2.-7.5., 15.-22.12.
 Kuusamo, Altti 30.5.-7.6., 29.12.-
 (16.1.17).
 Kärkkäinen, Jenna 21.-25.3.
 Lahti, Sofia 12.-18.12.
 Lahtinen, Anu 10.-16.10.
 Laiho, Leena 3.-18.08.
 Laine, Kai 20.-28.12.
 Lampinen, Anne 2.-30.11.
 Lankila, Tommi 22.6.-31.7.
 Lehtonen, Ulla 20.-28.12.
 Leinonen, Lauri 29.2.-12.3., 24.-
 30.4.
 Lukkari, Jasmin
 Luomanen, Petri 21.10.-3.11.
 Luomanen, Tiina 21.10.-3.11.
 Luther, Robert 6.-18.6.
 Långbacka, Ulf 5.-20.12.
 Lähteenmäki, Jyrki 7.6.-18.7.
 Mahlamäki, Tiina 27.12.-(15.1.17)
 Mansikkaniemi, Sanna-Johanna 1.-
 31.7.
 Marja-aho, Mirkka 4.-10.07.
 Matilainen, Pekka 8.-31.8.
 Mitikka, Marjaana 1.-27.4.
 Moilanen, Inka 18.1.-7.2.
 Monto, Essi 5.9.-2.10.
 Mäkelä, Juha 10.-17.05.
 Niemelä, Pekka 3.-18.8., 10-22.11.
 Nieminen, Kai 24.-30.10.
 Niiniluoto, Ilkka 4.-10.04.
 Niskanen, Aino 4.1.-1.2.
 Nissin, Laura 08.-29.2.
 Nylund, Mona 11.7.-9.8.
 Ockenström, Lauri 18.1.-7.2.
 Oja, Tuulikki 5.9.-2.10.
 Ojalampi, Merja 6.-18.6.
 Oksanen, Samu 5.9.-2.10.
 Pahtela, Johanna 25.7.-17.8.
 Passi-Rauste, Anu 28.4.-2.5.
 Peiponen, Olivia 5.9.-2.10.
 Peitsamo, Tiina 4.-10.7.
 Pelli, Markus 26.-29.10.
 Pesonen, Sini 18.-27.1.
 Pihko, Saku
 Pihl, Maija 6.-18.6.
 Pilke, Helena 4.-29.4.
 Pilke, Jorma 4.-29.4.
 van der Ploeg, Ghislaine 3.-10.10.
 Pylkkänen, Pekka 18.-22.10.
 Pyy, Elina 4.-12.5.
 Rajala, Panu 31.10.-14.11.
 Rajala, Ulla 15.-21.3.
 Rantamaa, Arto 6.-18.6.
 Rauhala, Marika 18.1.-7.2.
 Rauste, Tomi 28.4.-2.5.
 Roine, Vilma 14.-20.03.
 Roos, Eira 6.-12.5.
 Roos, Teemu 6.-12.5.
 Rosma, Juha 15.2-4.3.
 Räbinä, Paavo 19.9.-31.12.
 Rämö, Susanna 5.9.-2.10.
 Saarenpää, Taina 10.-16.10.
 Saaristo, Stiina 1.5.-31.8.
 Salminen, Elina 28.6.-3.7.
 Salonen, Kirsi 14.11.-1.12
 Sandberg, Kaj 7.-13.5., 21.-28.11.
 Savolainen, Panu 10.-16.10.
 Silva, Filipe 5.-18.12.
 Simelius, Samuli 18.1.-7.2., 14.-20.3.
 Solin, Anna 7.-20.11.
 Solin, Heikki 2.-8.11.
 Steinby, Margareta 15.-31.3, 2.-
 22.5., 12.12.-(12.1.17)
 Söderblom, Erik (01.12.15) -30.1.
 Tartaro, Anna 22.6.-4.7.
 Tiselius, Charlotta 11.-24.7.
 Tolonen, Päivi (14.12.15)-4.1., 20.6.-
 3.7., 7.-21.11
 Uski, Johanna 1.9-31.12.
 Üstintas, Cerjda (01.12.15)-30.1.
 Vaahtera, Jaana 23.5.-5.6.
 Valkonen, Markku 29.2.-12.3., 10-
 22.11.
 Valkonen, Noora 14.-19.11.
 Vanhala, Joonas 6.-18.6.
 Vares, Vesa 18.-22.4.
 Varis, Eva 6.-18.6.
 Vihervalli, Ulriika 18.1.-7.2.
 Viinikkala, Lauri 10.-16.10.
 Viitanen, Eeva-Maria 15.-20.3.
 Vilja, Jyri (14.12.15)-4.1., 20.6.-30.7.,
 7.-14.11.
 Vilmusenaho, Tiina 4.-10.7.
 Virtanen, Matti 23.5.-5.6.
 Visser, Emi 11.-24.7.
 Vuolanto, Pia 12.-18.2.
 Vuolanto, Ville 12.-18.2.
 Välimäki, Mari 10.-16.10.
 Välimäki, Reima 27.3.-1.4.
 Väliaverron, Esa 6.-25.5.
 Wilskman, Anna-Maria 29.4.-3.5.
 Witt-Brattström, Ebba (25.12.15) -
 4.1.
 Wrede, Johan 22.-31.13.
 Ylimaula, Anna-Maija 19.7.-12.8.

Ylipahkala, Maria 6.-18.6.
Yli-Seppälä, Laura 10.-16.10.
Ylänen, Henna 27.3.-1.4.

Zilliacus, Karin 3.-6.11.
Zilliacus, Lars 3.-6.11.
Zilliacus, Patrick 3.-6.11.

Zilliacus-Korsström, Nicolina 3.-
6.11.

Kirjasto ja arkisto

Instituutti ylläpitää yli 20 000 nidettä kattavaa tieteellistä kirjastoa, jonka painopisteinä ovat antiikin ja keskiajan historia, arkeologia sekä klassillinen filologia. Kirjasto on Rooman tieteellisten kirjastojen tietoverkon URBS (www.web.reteurbs.org) aktiivinen jäsen. Kirjastoverkko URBS käyttää *Kohan open source* -luettelointiohjelman sekä erillistä *discovery toolia*, jolla on mahdollisuus hakea myös muista kirjastoluetteloista.

Kirjaston kokoelma karttui vuoden aikana 281 niteellä. Uusia kirjoja hankittiin ostoin ja vaihtosuhteitten kautta, mutta suuri osa uutuuksista saatiin lahjoituksina. Lahjoituksia kirjastoon tekivät:

Academia Scientiarum Fennica
Ala-Risku, Riikka
Amici dei Musei di Roma
Anton, Emil
Bruun, Christer
Buonocore, Marco
Edizioni Settimo Sigillo
Forster, Thomas
Fränti-Pitkäranta, Marttiina
Garofalo, Paolo
Gianfrotta, Piero Alfredo
Giglio, Marco
Heikkilä, Tuomas
HY, Maailman kulttuurien laitos
Ijäs, Miia
Klassillis-filologinen yhdistys ry.
Koninklijk Nederlands Instituut te Rome
Korkiakangas, Timo
Kuuliala, Jenni
Litzen, Aulikki
Malmström, Synnöve

Metropolitan Museum of Art
Musei Vaticani
Niiniluoto, Ilkka
Nissin, Laura
Nuorteva, Jussi
Räsänen, Marika
Salonen, Kirsi
Sapienza Università di Roma – Storia dell'architettura
Societas Scientiarum Fennica
Solin, Heikki
Steinby, Eva Margareta
Suomalaisen kirjallisuuden seura
Tuomisto, Pekka
Turun yliopisto – Italian kieli ja kulttuuri
Unione Storia ed Arte
University of Groningen
Varone, Antonio
Villa Lanten ystävät ry
Välimäki, Reima

IV. OPETUS

Instituutti järjesti vuonna 2016 opetussuunnitelmansa mukaisesti viisi eri taholle suunnattua ja erilaisin painoituksin toteutettua tieteellistä kurssia. Lisäksi instituutissa toteutettiin kaksi muuta tieteellistä kurssia yhteistyössä suomalaisten korkeakoulujen kanssa. Kaikkiaan kursseille osallistui 55 henkilöä, ja Rooman-instituutin vuosi 2016 sisälsi 226 kurssipäivää.

Instituutin kurssien ja niiden osallistujien taso pyritään pitämään mahdollisimman korkeana.

Tavoitteeksi on asetettu antiikin- ja keskiajantutkimuksen eri tutkimusmenetelmien monipuolinen ja asiantunteva opetus ja käyttö kurssilla. Instituutin kurssien sisältöihin liittyvien tavoitteiden ohella yleisenä päämääränä oli kannustaa nuoria lahjakkuuksia tutkijanuralle ja antaa urapolusta realistinen käsitys. Kurssit ovat hakijamäärien valossa hyvin houkuttelevia: hakemuksia instituutin järjestämille kursseille tuli kiitettävästi.

Erityinen menestystarina instituutin vuoden 2016 kurssitarjonnassa oli tammi-helmikuussa ensi kertaa järjestetty, post-doceille ja väitöskirjahankkeensa loppuvaiheessa oleville tutkijoille suunnattu metodikurssi. Kurssi pureutui tutkimuksen moderneihin metodeihin. Sen opiskelijoina oli kahdeksan post-docia ja väitöskirjantekijää ja opettajina laaja kirjo Roomassa toimivien tutkijoiden parhaimmista. Kurssin myötä instituutti teki uuden aluevaltauksen: nyt opetusta tarjotaan myös pidemmälle ehtineille tutkijoille.

Yhteiskunnallisesta kurssitarjonnasta tärkeimmällä sijalla on lokakuun *Villa Lanten humanismikurssi VI*, jolle osallistui kahdeksan eri alojen suomalaisvaikuttajaa.

Instituutin omat kurssit

I Metodikurssi 18.1.–7.2.

- Laura Aho (Helsingin yliopisto)
- Pirjo Hamari (Helsingin yliopisto)
- Timo Korkiakangas (Helsingin yliopisto)
- Inka Moilanen (Stockholms universitet)
- Lauri Ockenström (Jyväskylän yliopisto)
- Marika Rauhala (Oulun yliopisto)
- Samuli Simelius (Helsingin yliopisto)
- Ulriika Vihervalli (University of Cardiff)
- Merja Ojalampi
- Maija Pihl
- Arto Rantamaa
- Joonas Vanhala
- Eva Varis
- Maria Ylipahkala

Johtajan tieteellinen työryhmä 15.2.–22.5., 1.–31.10.

- Marko Halonen (Helsingin yliopisto)
- Lauri Hirvonen (Helsingin yliopisto)
- Holger Kaasik (Helsingin yliopisto)
- Urpo Kantola (Helsingin yliopisto)
- Jasmin Lukkari (Helsingin yliopisto / Universität Köln)
- Saku Pihko (Tampereen yliopisto)

Latinanopettajien kurssi 6.–18.6.

- Pia Ahtonen
- Robert Luther

Antiikin ja keskiajantutkimuksen johdantokurssi 5.9.–2.10.

- Iida Huitula (Turun yliopisto)
- Riikka-Eliina Juhantalo (Helsingin yliopisto)
- Essi Monto (Jyväskylän yliopisto)
- Tuulikki Oja (Oulun yliopisto)
- Samu Oksanen (Tampereen yliopisto)
- Olivia Peiponen (Turun yliopisto)
- Susanna Rämö (Helsingin yliopisto)

VI Humanistikurssi 16.–23.10., johtajina dos. Liisa Suvikumpu ja Tuomas Heikkilä

- Rauni Hagman (PRH)
- Eero Heliövaara (Valtiovarainministeriö)
- Leif Jakobsson (Kulturfonden)
- Hille Korhonen (Alko)
- Juhani Kostet (Museovirasto)
- Heikki Mannila (Suomen Akatemia)

- Risto Ruohonen (Kansallisgalleria)
- Kalervo Väänänen (Turun yliopisto)

- Matti Virtanen

Muut instituutissa järjestetyt kurssit

Turun yliopiston klass. kielten kurssi 30.5.–5.6.,
johtajana Jaana Vaahtera

- Visa Helenius
- Iida Huitula
- Maria Jokela
- Suvi Jokinen
- Suvi Kivimaa
- Niina Klemola,

Turun yliopiston kurssi 10.–16.10., johtajana Anu
Lahtinen

- Topi Artukka
- Johanna Ilmakunnas
- Maria Kallio
- Taina Saarenpää
- Panu Savolainen
- Lauri Viinikkala
- Mari Välimäki
- Laura Yli-Seppälä

V. TAITEELLINEN TOIMINTA

Instituutilla on pitkät perinteet paitsi tieteen, myös laajemmin kulttuurin työssijana. Vuonna 2016 Villa Lanten ateljeessa työskenteli kolme Suomen eturivin kuvataiteilijaa. Taitelijoitten oleskelu toteutettiin osin yhteistyössä Alfred Kordelinin yleisen edistys- ja sivistysrahaston kanssa.

Instituutin laaja konserttisarja toteutettiin osin instituutin omin hankkein, mutta pääosaksi yhteistyössä *maestro* Flavio Colusson ja *Ensemble seicentonovecenton* kanssa.

Villa Lanten ateljeessa työskennelleet kuvataiteilijat

- Kuvataiteilija Tiina Heiska 1.1.–30.4. (Kordelinin säätiön stipendi)
- Taidemaalari Stiina Saaristo 1.5.–31.8. (Kordelinin säätiön stipendi)
- Kuvataiteilija Paavo Rabinä 19.9.–31.12. (Kordelinin säätiön stipendi)

Konsertit

- 6.4. *Parole e musiche d’Arcadia*. Arcangelo Corellin, Jacques-Martin Hotteterren, Benedetto Marcellon, Alessandro Scarlattiin ja Robert Valentinen musiikkia. Enrico Casularo, poikkihuilu; Andrea Coen, cembalo; Edoardo Coen, lausunta.
- 19.4. *I naviganti del Tempo*. Giacomo Carissimin ja Flavio Colusson musiikkia. Elena Cecchi Fedi, Maria Chiara Chizzoni, Arianna Miceli, soprano; Walter Testolin, basso; Andrea Coen, urut; Flavio Colusso, cembalo.
- 6.5. Murtosointu-kuoron konsertti *Le perle della musica corale finlandese*.
- 10.5. *Trittico Barocco*. Johann Sebastian Bachin, Georg Friedrich Händelin ja Antonio Vivaldin

musiikkia. Stefano Bagliano, huilu; Fabio Martignano, huilu; Erich Oskar Huetter, sello; Angelica Selmo, cembalo.

- 25.5. *The Mediterranean inside us*. François Couperinin, Maurice Ravelin, Paola Livorsin, Graham Lynchin, Harry Partchin, Matthew Whittallin, Rijndert van Woudenbergin musiikkia. Assi Karttunen, cembalo; Rody van Gemert, kitara.
- 27.9. *Il pianoforte di Liszt*. Ludwig van Beethovenin, Franz Lisztin, Franz Schubertin ja Robert Schumannin musiikkia. Jan Jiracek von Arnim, piano. Konsertti esitettiin myös Bolognassa (Museo internazionale e Biblioteca della musica) 29.10.
- 7.10 *Niilo Helanderin säätiön konsertti*. Lauri Pyrrö, sopraano, Eila Tarasti, piano. Jean Sibeliuksen, Helvi Leiviskän, Eero Tarastin, Oskar Merikannon ja Erkki Melartin lauluja sekä italialaisia ooppera-aarioita.
- 15.10. *Lauri del Gianicolo*. Konsertti Lauri Laineen näyttelyn avajaisten yhteydessä Biblioteca Angelican tiloissa. Girolamo Frescobaldin, Samuel Scheidtin, Flavio Colusson, Maurizio Cazzatin ja Agostino Tinazzolin musiikkia. Michele Vannelli, cembalo.
- 26.10. *Trio La Rue*. Jean Sibeliuksen, Kai Niemisen, Juha T. Koskisen ja Flavio Colusson musiikkia. Virva Garam, piano; Susanna Arminen, viulu; Markus Pelli, sello.
- 9.11. *Bach e l'Italia 2*. Johann Sebastian Bach ja Ferruccio Busonin musiikkia. Chiara Bertoglio, piano.
- 22.11. *Salotto Helbig*. Franz Schubertin, Franz Lisztin, Francesco Paolo Tostin ja Marcello Pannin musiikkia. Angelica Catharious, mezzosopraano, Alberto Galletti, Nadia Morani ja Ai Watanabe, piano.
- 5.12. *D'Annunzio e la musica*. Francesco Paolo Tostin, Flavio Colusson, Pietro Mascagnin, Riccardo Zandonain ja Giacomo Puccinin musiikkia. Silvia Bossa, sopraano, Antonio Giovannini, piano. Konserttia edelsi esittelytilaisuus, jossa puhuivat Flavio Colusso ja Filippo Sallusto.

Muut taiteelliseen toimintaan liittyvät tapahtumat

- 21.–24.4. *Nordic Film Fest*. Instituutti osallistui pohjoismaisten suurlähetystöjen kanssa yhteispohjoismaisen festivaalin järjestelyihin.
- 24.6. Kesäjuhla *Festa d'estate* Villa Lanten puutarhassa. Esiintyjänä Barbershop Jazz.
- 15.10 Lauri Laineen taidenäyttelyn avajaiset Galleria della Biblioteca Angelicassa.
- 16.12.- Antero Kahilan Caravaggio-rekonstruktion *San Matteo e l'angelo* näyttely Villa Lanten salonessa.

VI. INSTITUUTTI MIELENKIINNON KOHTEENA

Instituutin viestintä ja näkyvyys

Keväällä 2016 Suomessa toteutetun tunnettuusselvityksen mukaan Rooman-instituutti on edelleen

tunnetuin Suomen ulkomailla sijaitsevista tiede- tai kulttuuri-instituuteista. Tärkeimmät mediat, joiden kautta instituutti tunnetaan, ovat sanomalehdet ja televisio, joissa molemmissa instituutin onnistui olla näkyvissä myös vuonna 2016. Aiemman, vuonna 2014 toteutetun selvityksen pohjalta vuosien 2015–2016 viestinnälliseksi kehityskohteeksi valikoitui sosiaalinen media. Tunnettuutemme somessa onkin parantunut huolimatta yhä tiukkenevasta kilpailusta juuri tuolla saralla.

Vuonna 2016 instituutin viestinnässä käytettiin aktiivisesti omia verkkosivuja, Facebook- ja Twitter-tilejä, *Fenestra Fannorum* -blogia sekä sähköisiä uutiskirjeitä. Pyrimme saamaan näkyvyyttä myös SKTI:n viestinnässä.

Instituutin sähköinen viestintä tavoitti vuonna 2016 huomattavasti enemmän yleisöä kuin koskaan aiemmin, ja kasvu on ollut nopeaa. ”Virallisilla” verkkosivuilla oli yksittäisiä kävijöitä (eri IP-osoitteista) 108 200 (2015: 60 000); kasvua edellisvuodesta huimat 80 %. Facebook-päivitystemme keskimääräinen konkreettisesti saavutettu yleisömäärä oli loppuvuodesta 713 käyttäjää (2015: 561); kasvua oli yli 30 %. Parhaimmillaan yksittäinen päivitys tavoitti 8700 Facebook-käyttäjää. Yhä aktiivisemmin käytetyn Twitter-tilimme seuraajien määrä kasvoi niin ikään vauhdikkaasti. Vuoden lopussa seuraajia oli 469 (2016: 303); kasvua 55 %. Esimerkkinä Twitterin tavoittavuudesta voi mainita humanismihankkeeseen liittynyt twiitti, joka keräsi peräti 17 149 näyttökertaa. Kaikkiaan humanismihankkeeseen liittynyt Twitter-kampanja keräsi yli 143 000 seuraajaa.

Sosiaalinen media on saatu nostettua keskeiseksi osaksi instituutin aktiivista, omaehtoista viestintää. Se tavoittaa Suomessa tärkeimmän kohderyhmämme, alojemme tutkijat ja niistä kiinnostuneet, jo hyvin. Jatkuvana haasteena on pitää yleisön mielenkiintoa yllä. Viestinnän keskeisinä päämäärinä ovat kiinnittää huomio instituutissa tehtävään korkeatasoiseen tieteelliseen tutkimukseen ja kulttuurityöhön sekä saattaa instituutin tarjoamat mahdollisuudet kohderyhmiemme tietoon. Lisäksi tavoitteemme on vaikuttaa yleisesti suomalaisen yleisön tietoisuuteen koskien painopistealojemme humanistista tutkimusta sekä italialaisen yleisön suomalaista tutkimusta ja kulttuuria koskevaan tuntemukseen. Etenkin Italiassa kilpailu huomiosta on kovaa, ja instituutin viestinnässä on tältä osin edelleen parannettavaa.

Humanistisen tutkimuksen arvo ja asema -hankkeen huipentuminen ja sen saama huomio lienevät suurin yksittäinen syy instituutin viestinnän aiempaa huomattavasti parempaan näkyvyyteen Suomessa. Sen myötä on selvästi tavoitettu uusia yleisöjä. Tilanne tunnettuuden kasvattamiseen on siis otollinen.

Vuoden 2016 uusiin viestintäpanostuksiin lukeutui Suomen Tanskan-instituutin viestintäasiantuntijan Sini Pesosen some-viestintään painottunut opetuskäynti instituutissa tammikuussa; kyse oli instituuttien välisestä henkilökuntavaihdosta *ante litteram*. Toteutimme yhteistyössä SataEdu-ammattikorkeakoulun kanssa instituutin kuvallisen dokumentoinnin, pitäen silmällä juuri viestinnän tarpeita. Alkukesästä lanseerattiin myös instituutin kangaskassi, joka on alkanut vilahdella suomalaisten yliopistokaupunkien katukuvassa.

Median valokeilassa

Suomen Rooman-instituutti oli vuonna 2016 julkisuudessa ainakin seuraavissa medioissa:

- ”Al Gianicolo i concerti de l’Orecchio di Giano”. *Romasette.it* 20.3.
- ”La quindicesima edizione de L’Orecchio di Giano”. *criticaclassica.wordpress.com* 30.3.
- ”Giornata Carissime 2016 al Gianicolo”. *www.romacheap.it* 19.4.
- ”Giacomo Carissimi”. *newartecultura.it* 19.4.
- ”Rooman historia on myös Suomen historiaa”. *Helsingin Sanomat* 17.5.
- ”Vieraana Suomen Rooman instituutin intendentti Simo Örmä”, *Yle Radio 1* 20.5.
- ”Mediterranean Inside Us Al Gianicolo”. *romagiornoenotte.it* 25.5.
- ”Om att läsa för att leva. Medeltidsforskare Tuomas Heikkilä”, *Yle Vega* 11.9.
- ”Lauri del Gianicolo: fasti barocchi e viaggi di luce”. *romagiornoenotte.it* 15.10.
- ”Splendido concerto al Gianicolo”. *oggiroma.it* 26.10.
- ”Ihmisiä Villa Lantessa: säveltäjä”. *Iltalehti* 31.10.
- ”Rooman kiihkeä henki” *Eeva* 8.11.
- ”Suomen kulttuuriviennin kuollut sydänkäyrä”. *Kauppalehti* 25.11.
- ”Suomi tarvitsee humanisteja” [Ilkka Niiniluodon ja Tuomas Heikkilän haastattelu]. *Helsingin Sanomat* 12.12.
- ”Suomeen halutaan lisää humanistista tutkimusta” [Ilkka Niiniluodon ja Tuomas Heikkilän haastattelu]. *Yle Aamu-tv* 12.12.
- ”Huippututkijoiden vaatimus HS:ssa: Humanistit mukaan päätöksentekoon”. *Keskisuomalainen* 13.12.
- ”Huippututkijoiden vaatimus HS:ssa: Humanistit mukaan päätöksentekoon”. *Savon Sanomat* 13.12.
- ”Huippututkijoiden vaatimus HS:ssa: Humanistit mukaan päätöksentekoon”. *Karjalainen* 13.12.
- ”Il mistero del pittore che non era Caravaggio”. *La Repubblica* 20.12.
- L’Orecchio di Giano -konserttisarja oli hyvin esillä etenkin verkkomediassa, mm. seuraavissa: amadeusonline.it, giraitalia.it, docplayer.it, criticaclassica.wordpress.it, cidim.it, giroma.it, iltabloid.it, romasette.it, focusroma.it, oggiroma.it, evensi.it, museibologna.it/musica/eventi, larondine.fi, focusroma.it.
- Lisäksi kaikki L’Orecchio di Giano -sarjan 11 konserttia mainittiin *Il Messaggero*, *La Repubblica* ja *Il Tempon* ajankohtaispalstoilla

Villa Lante käyntikohteena

Instituutin rakennus, renessanssivilla Villa Lante on suosittu käyntikohde suomalaisille ja italialaisille matkailijaryhmille, koululaisryhmille ja yksittäisille vierailijoille. Instituutissa vierailleista kävijöistä 2403 kirjoitti nimensä vieraskirjaan vuonna 2016. Luvussa eivät ole mukana yleisötilaisuuksissa käyneet henkilöt ja Villa Lanten asukkaat; instituutin kävijämäärä oli kokonaisuudessaan yli 4000 henkeä. Lisäksi johtajan asunnossa järjestettyihin erilaisiin tilaisuuksiin osallistui 217 henkeä.

Erityisistä vierailuista mainittakoon mm. ministeri Olli Rehnin, eduskunnan ulkoasiain- ja hallintovaliokuntien, Suomi100-johtajien Pekka Timosen ja Pekka Huhtaniemen, piispa Irja Askolan, metropoliitta Ambrosiuksen sekä piispa Teemu Sipon (SCJ) seurueitten, Alfred Kordelinin säätiön, Emil Aaltosen säätiön, Niilo Helanderin säätiön sekä oman taustasäätiömme hallituksen (14.–15.10.) käynnit instituutissa sekä lukuisat Suomen Italian- ja Pyhän Istuimen suurlähettiläitten vierailut pitkin vuotta.

VII. KIINTEISTÖT JA IRTAIMISTO

Instituutti toimii 1520-luvulla rakennetussa renessanssivilla Villa Lantessa. Instituuttiin kuuluu myös Via G. B. Faldalla sijaitseva huoneisto, joka oli kesään saakka instituutin lehtorin perheen asuntona ja syksystä saakka vuokrattuna instituutin asukkaille. Huoneisto remontoitiin kesällä perusteellisesti, mm. keittiö uusittiin kokonaan.

Kiinteistöjä huoltaa Senaatti-kiinteistöt paikallisten asiantuntijoiden ja urakoitsijoiden välityksellä. Tancredi Carunchio on toiminut edelleen tarvittaessa Senaatti-kiinteistön paikallisena konsulttina.

19.4. tehdyn perinteisen vuositarkastuksen lisäksi senaattikiinteistön, sen konsulttien (ISS Proko) ja ulkoasiainministeriön delegaatio teki 1.11. instituuttiin vierailun, jonka tarkoituksena oli valmistella tulevaa kiinteistöhuollon organisaatiouudistusta; kiinteistö siirtyi 1.1.2017 ulkoasiainministeriön alaiseksi. Delegaatioon kuuluivat Juha Niemelä (Senaatti-kiinteistöt), Erkki Savolainen ja Katriina Meszka (ISS Proko), Hanni Sippo (UM) sekä Liisa Munsterhjelm (OKM).

Villa Lanten taiteilija-ateljeehen ja taiteilijan asuntoon asennettiin koneellinen ilmanvaihto. Aiemmin kosteuden turmelemat tilat korjattiin ja maalattiin. Töiden tuloksena tiloja aiemmin riivanneet kosteusongelmat on ratkaistu. Työn suoritti *A.G.F. impianti* di Mauro Giannini.

Johtajan asunnon nk. lastenhuoneeseen ja kylpyhuoneeseen teetettiin uudet puiset ikkunat. Yläkirjaston suuri puuikkuna kunnostettiin. Etenkin johtajan asunnossa on edelleen akuuttia remonttitarvetta, joka ei voi odottaa puolen vuosikymmenen päästä toteutettavaan Villa Lanten kokonaisremonttiin.

Normaalien putki- ja sähkötyöiden lisäksi lämpökattilan ja kastelujärjestelmän pumppujärjestelmiä on korjattu useaan otteeseen, samoin ulkovalaisimia ja ajoporttia. Ovipuhelinjärjestelmä ja kuumanvedenvaraaja uusittiin.

Normaalien käyttö- ja tarve-esineitten hankinnan ohella instituutin irtaimistoa uusittiin vuoden aikana. Johtajan vierashuoneeseen ja osaan asukashuoneista hankittiin uudet verhot. Opiskelijakeittiöön ostettiin uudet tuolit ja aurinkovarjot parlitorion terassille. Lisäksi hankittiin uusia patjoja ja vuodevaatteita. Restauroija Peter Hirvonen entisöi opiskelijahuoneiden vanhoja huonekaluja. Taiteilijan asunnon hankittiin uudet keittiölaitteet ja Via Faldan asuntolaan uusi pesukone. Toimistoon ja tutkijalehtorin käyttöön hankittiin uudet tietokoneet.

Instituutin tunnetuin yksittäinen taideteos on Valentin de Boulognen maalaus *Historia d'Italia* (1629), jonka säätiö osti Demetrio Helbigin perillisiltä 1956. Teos lainattiin New Yorkin Metropolitan Museum of Artiin ja Pariisin Louvreen *Valentin de Boulogne: beyond Caravaggio / réinventer Caravaggio* -näyttelyyn. Teos on esillä New Yorkissa 4.10–16.1.2017 ja Pariisissa 20.2–22.5.2017. Taulu huomioitiin näyttelyn yhteydessä lehdistössä ja näyttelyluetteloissa.

Villa Lantessa, 10. helmikuuta 2017,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Tuomas Heikkilä', with a stylized flourish at the end.

Tuomas Heikkilä
Instituutin johtaja

Hyväksytty hallituksen kokouksessa 22.2.2017